

Lukutaitotyön suunnitelma

LUKUTAITOSUUNNITELMAN SISÄLTÖ

JOHDANTO

KOOSTE TOIMINNASTA

VARHAISKASVATUS

- VARHAISKASVATUKSEN YHTEITYÖ KIRJASTON KANSSA
- YHTEITYÖN MUODOT
 - Satutunnit
 - Satuhetket
 - Kirjastotunti
 - Kirjastoauto
 - Lukulaatikko
- VIESTINTÄ JA SEURANTA

ESIOPETUS

- ESIOPETUKSEN YHTEISTYÖ KIRJASTON KANSSA
- YHTEISTYÖN MUODOT
 - Lukuhöpreö-diplomi
 - Satutunnit
 - Kirjastoauto
 - Lukulaatikko
- VIESTINTÄ JA SEURANTA

PERUSOPETUS

- PERUSOPETUKSEN YHTEISTYÖ KIRJASTON KANSSA
- YHTEISTYÖN MUODOT ERI LUOKKA-ASTEILLA
 - 1. luokka
 - 2. luokka
 - 3. luokka
 - 4. luokka
 - 5. luokka
 - 6. luokka
 - 7.-9. luokka
- MUU YHTEISTYÖ
- VIESTINTÄ JA SEURANTA

TOINEN ASTE

- TOISEN ASTEEN YHTEISTYÖ KIRJASTON KANSSA
- YHTEISTYÖN MUODOT

MUUT

- IKÄIHMISET
- KEHITYSVAMMAISET
- NEUVOLA

LUKUKASVATUKSEN POLKU

VARHAISKASVATUS

satutunti 1/kk
pedagoginen satutunti 2/vuosi
satuhetki 1/kk
kirjastotunti 2/vuosi
lukulaatikot
kirjastoauto

ESIKOULU

lukuhöperö-diplomi
pedagoginen satutunti 2/vuosi
lukulaatikot
kirjastoauto

ENSIMMÄINEN LUOKKA

Kirjastonkäytön opetus;
kirjastokortit
vanhempainillassa kirjavinkkaus
kirjavinkkaus
lukulaatikot
kirjastoauto

TOINEN LUOKKA

kirjavinkkaus
lukulaatikot
kirjastoauto

KOLMAS LUOKKA

kirjavinkkaus
lukulaatikot
kirjastoauto

NELJÄS LUOKKA

kirjastonäytön opetus;
kirjasto ja aineistot
kirjavinkkauskonsertti
lukulaatikot
kirjastoauto

LUKUKASVATUKSEN POLKU

JOHDANTO

Kirjaston yhteistyö varhaiskasvatukseen, perusopetuksen ja toisen asteen oppilaitosten kanssa perustuu kirjastolakiin (1492/2016) sekä opetussuunnitelmien toteuttamisen tukemiseen. Kirjastolain (1492/2016) 2 §:n mukaan yleisten kirjastojen tehtävänä on edistää yhdenvertaisia mahdollisuuksia sivistykseen ja kulttuuriin sekä tukea lukemiskulttuuria, monipuolista lukutaitoa ja elinikäistä oppimista. Toiminnan lähtökohtina ovat yhteisöllisyys, moniarvoisuus ja kulttuurien moninaisuus. Kirjastolain (1492/2016) 6 § korostaa kirjastopalvelujen saatavuuden ja saavutettavuuden edistämistä sekä yhteistyön kehittämistä muiden toimijoiden kanssa.

Yhteistyön tavoitteena on edistää lasten ja nuorten monilukutaidon kehittymistä, vahvistaa lukuharrastusta ja lukuintoa sekä tukea kielellistä kehitystä. Kirjasto toimii osana sivistystoimen kokonaisuutta yhdessä muiden toimijoiden kanssa ja tarjoaa kaikille yhdenvertaiset mahdollisuudet hyödyntää kirjaston palveluja kaikilla koulutusasteilla varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle. Yhteistyöllä tuetaan varhaiskasvatus- ja opetussuunnitelmien tavoitteiden toteutumista, edistetään sivistyksellistä tasa-arvoa ja vahvistetaan elinikäisen oppimisen perustaa.

Lukukasvatustyötä toteutetaan laajasti eri ikäryhmien parissa neuvolasta ikäihmisiin. Kirjasto tekee yhteistyötä myös palveluasumisyksiköiden ja kehitysvammaisten toimintayksikön kanssa, mikä vahvistaa lukemisen saavutettavuutta, osallisuutta ja hyvinvointia koko kunnassa.

VARHAISKASVATUS

Varhaiskasvatuksen yhteistyö kirjaston kanssa

Varhaiskasvatuksen ja kirjaston yhteistyön tavoitteena on edistää monilukutaidon kehittymistä, herättää lukuharrastusta ja lukuintoa sekä tukea lasten kielellistä kehitystä. Yhteistyöllä pyritään lisäksi edistämään palvelujen tasa-arvoista saatavuutta ja tarjontaa sekä tukemaan varhaiskasvatussuunnitelman toteutumista.

Yhteistyön muodot

Satutunnit ja satuhetket

Satutunteja järjestetään varhaiskasvatusikäisille kerran kuukaudessa. Satutunnit järjestetään pääsääntöisesti kirjastolla. Pedagogisia satutunteja tarjotaan kaksi kertaa vuodessa. Satuhetkiä järjestetään kaksi kertaa kuukaudessa 1–4-vuotiaille. Satuhetket järjestetään pääsääntöisesti varhaiskasvatusyksikössä.

Kirjastotunnit

Kirjastotunteja järjestetään 2 kertaa vuodessa 5-vuotiaille. Kirjastotunnilla jutellaan kirjallisuudesta ja lukemisesta sekä lainataan aineistoa kirjastolla.

Kirjastoauto

Kirjastoauto vierailee päiväkotitunturihelmissä kolmen viikon välein.

Lukulaatikko

Varhaiskasvatuksen työntekijät voivat tilata

lukulaatikoita yksiköihin esimerkiksi ajankohtaisiin teemoihin liittyen.

Lukulaatikat toimitetaan varhaiskasvatusyksikköön.

Edellä mainittujen yhteistyömuotojen lisäksi varhaiskasvatuksen ryhmät voivat toteuttaa omatoimisia kirjastovierailuja. Vierailusta suositellaan tiedottamaan kirjaston henkilökuntaa etukäteen.

Viestintä ja seuranta

Varhaiskasvatuksen ja kirjaston välistä viestintää helpottamaan on luotu yhteydenpitokanava, jonka kautta viestitään yhteistyömuotoihin liittyvistä käytännöistä ja ajankohtaisista asioista. Kanavassa ovat mukana varhaiskasvatuksen edustajat ja kirjasto.

Kirjasto tiedottaa varhaiskasvatusyksikköä syksyn satutuntien ajankohdista syksyn alussa ja kevään satutuntien ajankohdista vuodenvaihteessa. Kirjasto tiedottaa varhaiskasvatusyksikköä yhteispohjoismaisen kirjastoauton aikatauluista. Varhaiskasvatuksen henkilökunta voi tilata lukulaatikon ryhmäänsä kirjaston verkkosivujen kautta.

Kirjastosta on nimetty yhteyshenkilö varhaiskasvatusyhteistyöhön. Yhteyshenkilön tehtävänä on tiedottaa aikatauluista ja tapahtumista, huolehtia yhteystietojen ajantasaisuudesta sekä seurata yhteistyön toteutumista ja kehittää sitä tarvittaessa.

ESIOPETUS

Esiopetuksen yhteistyö kirjaston kanssa

Kirjaston ja esiopetuksen yhteistyön tavoitteena on edistää monilukutaidon kehittymistä, herättää lukuharrastusta ja lukuintoa sekä tukea lasten kielellistä kehitystä. Yhteistyöllä pyritään lisäksi edistämään palvelujen tasa-arvoista saatavuutta ja tarjontaa sekä tukemaan esiopetussuunnitelman toteuttamisen.

Yhteistyön muodot

Lukuhöperö -diplomi

Lukuhöperö-diplomi suoritetaan esiopetusryhmässä. Kirjasto tukee diplomin suorittamista tarjoamalla ryhmälle materiaalit ja osallistumalla päätöstapahtumaan.

Pedagogiset satutunnit

Kirjasto tarjoaa esiopetusikäisille kaksi satutuntia tai muuta kirjaston järjestämää hetkeä lukuvuodessa. Pääsääntöisesti hetket yhdistetään Lukuhöperö -diplomiin.

Kirjastoauto

Kirjastoauto vierailee koululla kolmen viikon välein. Esiopetusryhmällä on pysäkillä oma vuoro.

Lukulaatikko

Esiopetuksen opettajat voivat tilata lukulaatikoita esimerkiksi ajankohtaisiin teemoihin liittyen. Lukulaatikot toimitetaan koululle.

Edellä mainittujen yhteistyömuotojen lisäksi esiopetuksen ryhmät voivat toteuttaa omatoimisia kirjastovierailuja. Vierailusta suositellaan tiedottamaan kirjaston henkilökuntaa etukäteen.

Viestintä ja seuranta

Esiopetuksen ja kirjaston välistä viestintää varten on luotu yhteydenpitokanava, jonka kautta viestitään eri yhteistyömuotoihin liittyvistä käytännöistä ja ajankohtaisista asioista.

Kirjasto tiedottaa esiopetusyksikköä syksyn satutuntien ajankohdista syksyn alussa ja kevään satutuntien ajankohdista vuodenvaihteessa. Kirjasto tiedottaa esiopetusyksikköä yhteispohjoismaisen kirjastoauton aikatauluista. Esiopetuksen henkilökunta voi tilata lukulaatikon ryhmäänsä kirjaston verkkosivujen kautta. Kirjastosta on nimetty yhteyshenkilö esiopetustyyöhön. Yhteyshenkilön tehtävänä on tiedottaa aikatauluista ja tapahtumista, huolehtia yhteystietojen ajantasaisuudesta sekä seurata yhteistyön toteutumista ja kehittää sitä tarvittaessa.

PERUSOPETUS

Perusopetuksen yhteistyö kirjaston kanssa

Yhteistyön tavoitteena on turvata kaikille perusopetuksen oppilaille yhdenvertaiset mahdollisuudet hyödyntää kirjaston palveluita, jotka tukevat monilukutaidon kehittymistä ja lukuharrastuksen vahvistumista. Perusopetuksen ja kirjaston välinen yhteistyö tukee perusopetuksen opetussuunnitelman tavoitteiden toteutumista. Yhteistyötä toteutetaan vuosittain vähintään tässä asiakirjassa mainitulla minimitasolla.

Yhteistyön muodot

1. Luokka

Ensimmäisellä luokalla oppilaat tutustuvat kirjastoon ohjatusti ja hankkivat oman kirjastokortin. Kirjastonkäytönopetus järjestetään syyslukukauden alussa. Kirjaston työntekijä osallistuu ensimmäisen luokan vanhempainiltaan syyslukukauden alussa. Kirjaston työntekijä kertoo lukutaidon merkityksestä huoltajille sekä vinkkaa kohderyhmälle sopivia kirjoja.

2. Luokka

Kirjaston työntekijä vinkkaa kohderyhmälle sopivia kirjoja kerran kevätlukukauden aikana. Vinkkaus voidaan järjestää joko koululla tai kirjastolla.

3. Luokka

Kirjaston työntekijä vinkkaa kohderyhmälle sopivia kirjoja kerran kevätlukukauden aikana. Vinkkaus voidaan järjestää joko koululla tai kirjastolla.

4. Luokka

Neljäsluokkalaiset tutustuvat ohjatusti tarkemmin kirjastoon ja aineistoihin. Kirjastonkäytönopetus toteutetaan syyslukukauden aikana. Lisäksi neljäsluokkalaisille järjestetään kulttuurikasvatussuunnitelman mukaisen kirjavinkkauskonsertti, jonka toteuttamisessa kirjasto on mukana.

5. luokka

Kirjaston työntekijä vinkkaa kohderyhmälle sopivia kirjoja kerran kevätlukukauden aikana. Vinkkaus voidaan järjestää joko koululla tai kirjastolla.

6. Luokka

Kirjaston työntekijä vinkkaa kohderyhmälle sopivia kirjoja kerran kevätlukukauden aikana. Vinkkaus voidaan järjestää joko koululla tai kirjastolla.

7–9. Luokka

Seitsemäsluokkalaiset perehtyvät ohjatusti tiedonhakuun kirjastossa ja internetissä. Kirjastonkäytönopetus järjestetään syyslukukauden aikana. Lisäksi kirjaston työntekijä vinkkaa yläkoululaisille sopivia kirjoja valitulle ikäluokalle vähintään kerran lukuvuoden aikana. Kirjavinkkauksen kohderyhmästä ja sisällöstä sovitaan yhdessä äidinkielen ja kirjallisuuden opettajien kanssa. Vinkkaus voidaan järjestää koululla tai kirjastolla.

Muu yhteistyö

Edellä mainittujen yhteistyömuotojen lisäksi jokaisella perusopetuksen ryhmällä on mahdollisuus vierailla yhteispohjoismaisessa kirjastoautossa, joka käy koululla kolmen viikon välein. Opettajat voivat myös tilata kirjastolta lukulaatikon esimerkiksi ajankohtaiseen opetussisältöön tai teemaan liittyen.

Kirjasto jalkautuu peruskoululle vähintään kahdesti lukuvuoden aikana. Jalkautuva toiminta voi olla esimerkiksi POP UP –kirjaston pitoa tai kirjailijavierailuita. Kirjasto pyrkii tarjoamaan jokaiselle oppilaalle vähintään yhden kirjailijavierailun perusopetuksen aikana.

Kouluryhmät voivat halutessaan toteuttaa omatoimisia kirjastovierailuja. Kirjastovierailuista suositellaan ilmoittamaan etukäteen kirjaston henkilökunnalle. Resurssien puitteissa kirjasto tarjoaa mielellään myös ohjattuja kirjastokäyntejä sekä nostaa etukäteen pyydettyä halutunlaista aineistoa esille kirjastovierailuja varten.

Kirjastoa voi hyödyntää oppimisympäristönä. Kirjasto on monipuolinen oppimisympäristö, joka tukee opetussuunnitelman tavoitteita muun muassa monilukutaidon osalta. Opettaja voi sopia kirjaston henkilökunnan kanssa kirjaston tilojen, aineistojen ja palveluiden hyödyntämisestä opetuksessa.

Viestintä ja seuranta

Perusopetuksessa toimii lukutaitotiimi. Lukutaitotiimiin kuuluu kirjaston työntekijä, luokanopettaja, äidinkielen ja kirjallisuuden opettaja sekä edustaja vanhempainyhdistyksen hallituksesta ja koululta. Lukutaitotiimi kokoontuu kahdesti lukuvuoden aikana. Syksyn tapaamisessa päivitetään yhteystiedot, laaditaan alkavalle lukuvuodelle lukutaitotyön tavoitteet sekä sovitaan koululle jalkautuvan kirjastotyön sisällöistä ja ajankohdista. Kevään tapaamisessa arvioidaan tehtyjen suunnitelmien toteutumista.

Perusopetuksen ja kirjaston välistä viestintää helpottamaan on luotu yhteydenpitokanava, jonka kautta viestitään kirjastovierailuista ja aineistotoiveista. Kirjasto ottaa yhteyttä opettajiin kirjastonkäytönopetuksista, vanhempainiltaan osallistumisesta ja suunnitelman mukaisista kirjavinkkauksista Wilman kautta. Opettajat voivat tilata lukulaatikon ryhmänsä käyttöön kirjaston kotisivuilla olevan linkin kautta.

TOINEN ASTE

Toisen asteen yhteistyö kirjaston kanssa

Yhteistyön tavoitteena on mahdollistaa kaikille toisen asteen opiskelijoille yhdenvertaiset mahdollisuudet hyödyntää kirjaston palveluita. Palveluiden tavoitteena on tukea monilukutaidon kehittymistä, kriittistä ajattelua ja vahvistaa toisen asteen opiskelijoiden lukemista. Lukion ja ammatillisen koulutuksen sekä kirjaston välinen yhteistyö tukee opetussuunnitelmien ja tutkinnon perusteiden tavoitteiden toteutumista. Yhteistyötä toteutetaan vuosittain vähintään tässä asiakirjassa mainitulla minimitasolla.

Yhteistyön muodot

Poistokirjahyllyt

Nuorille sekä nuorille aikuisille suunnattuja kirjoille pidetään omaa poistohyllyä Lappian aulassa, jossa ne ovat näkyvillä kaikille toisen asteen opiskelijoille.

Kirjastoauto

Kirjastoauto vierailee oppilaitoksella kolmen viikon välein.

Kirjavinkkaukset, POP UP –kirjastot ja muut tapahtumat

Ruokalan aulassa pidetään toisen asteen opiskelijoille kirjastoa ruokavälitunnin aikana. Mukana teeman mukaisia teoksia ja ajankohtaista markkinointia. Kerrasta riippuen mahdollista tehdä esimerkiksi kirjastokortti tai e-kirjaston tunnukset.

MUU TOIMINTA

Kirjaston lukutaitotyö ulottuu neuvolasta ikäihmisiin. Yhteistyön tavoitteena on tukea lukemisen saavutettavuutta, osallisuutta, hyvinvointia sekä mahdollisuuksia osallistua kirjasto- ja kulttuuripalveluihin.

KEHITYSVAMMAISET

Kehitysvammaisten toimintakeskuksessa kirjasto toteuttaa lukupajan kerran kuukaudessa. Toiminnassa huomioidaan osallistujien tarpeet ja tuetaan monilukutaitoa, kuuntelemista sekä yhdessä lukemista.

Toimintakeskus voi lisäksi toteuttaa omatoimisia kirjastovierailuja. Vierailuista suositellaan ilmoittamaan kirjaston henkilökunnalle etukäteen. Kirjasto tarjoaa mahdollisuuksien mukaan ohjattuja kirjastokäyntejä sekä opastusta esimerkiksi kirjaston käyttöön ja tiedonhakuun.

IKÄIHMISET

Kirjasto ylläpitää pienimuotoista kokoelmaa palveluasumisyksiköissä. Lisäksi kirjasto jalkautuu yksiköihin säännöllisesti järjestämällä lukupajan kerran kuukaudessa. Toiminnan tavoitteena on tarjota myönteisiä lukukokemuksia, tukea vuorovaikutusta ja vahvistaa kulttuurista osallisuutta.

NEUVOLA

Kaikille vastasyntyneiden vauvojen perheille luovutetaan neuvolan kautta kirjakassi, joka sisältää kaksi vauvoille sopivaa kirjaa, kirjastokorttihakemuksen sekä tietoa kirjaston palveluista.

